

УДК 340.1:338.1

DOI <https://doi.org/10.32782/chern.v1.2025.12>**Р. С. Кірін***доктор юридичних наук, доцент,**провідний науковий співробітник**ДУ «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К.Мамутова**Національної академії наук України»**orcid.org/0000-0003-0089-4086***Р. М. Ширшикова***кандидат юридичних наук, доцент,**доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права**Волинського національного університету імені Лесі Українки**orcid.org/0000-0001-9840-1045*

ПІДЕТАП ДРУГОЇ КОНЦЕПЦІЇ У РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО Е-УРЯДУВАННЯ (2017–2020 РР.)

У статті досліджуються особливості формування законодавства про е-урядування на підетапі другої Концепції у розвитку е-урядування впродовж 2017–2020 рр. Початок 2017 р. був пов'язаний із набранням чинності Концепції розвитку системи е-послуг, адже в процесі розвитку інформаційного суспільства виникла необхідність надання адміністративних та інших публічних послуг в е-формі.

Визначальною подією 2017 р., в аспекті розвитку законодавства про е-урядування, стало прийняття відповідної, другої за ліком, Концепції. Виявлено, що важлива роль протягом 2017–2020 рр. була відведена розвитку таких складових е-урядування як: – цифровізація соціальних послуг; – забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі; – використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку е-урядування; – цифровізація охорони здоров'я; – фінансово-контрольні відносини; науково-освітні відносини; – цивільні (майнові) відносини; – інформаційно-комунікаційні відносини; – інформаційно-реєстрові відносини; – інформаційно-культурні відносини; – інформаційно-консульські відносини; – інформаційно-архівні відносини.

Найбільш помітними нормативно-правовими актами в сфері е-урядування, слід визнати ті, які врегульовували базові та концептуальні відносини: – Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 рр. та План заходів щодо її реалізації; – План заходів з реалізації Концепції розвитку е-урядування в Україні; – План дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» у 2018–2020 рр.; – План дій з реалізації принципів Міжнародної хартії відкритих даних; – запровадження та Порядок організації інформаційної е-взаємодії.

Зазначається, що 2020 р. видався найбільш насиченим у розвитку правового забезпечення окремих складових е-урядування на рівні законодавчих актів, прийняття яких безпосередньо або опосередковано торкалося відповідних блоків правовідносин. Представлено основні законодавчі та політичні ініціативи, що були прийняті ЄС впродовж 2017–2020 рр. про: – управління даними; – використання цифрових інструментів та процесів у корпоративному праві; – відкриті дані.

Ключові слова: е-урядування, законодавство, концепція, електронні послуги, нормативно-правовий акт, цифровізація.

Kirin R. S., Shyrshykova R. M. Sub-stage of the second Concept in the development of e-government legislation (2017–2020)

The article examines the peculiarities of forming e-government legislation at the sub-stage of the second Concept for the development of e-government in 2017–2020. The beginning of 2017 was marked by the entry into force of the Concept for the Development of the e-Services System, as the development of the information society has made it necessary to provide administrative and other public services in e-form.

The defining event of 2017, in terms of the development of e-government legislation, was the adoption of the relevant Concept, the second in a row. It was found that an important role in 2017–2020 was given to the development of such components of e-government as: – digitalization of social services; – ensuring road safety in automatic mode; – use of funds provided for in the state budget for the development of e-government; – digitalization of healthcare; – financial and control relations; scientific and educational relations; – civil (property) relations; – information and communication relations; – information and registry relations; – information and cultural relations; – information and consular relations; – information and archival relations.

The most notable legal acts in the field of e-governance are those that regulate basic and conceptual relations: – Concept for the Development of the Digital Economy and Society of Ukraine for 2018–2020 and Action Plan for its Implementation; – Action Plan for the Implementation of the Concept for the Development of e-Governance in Ukraine; – Action Plan for the Implementation of the Open Government Partnership Initiative in 2018–2020; – Action Plan for the Implementation of the Principles of the International Open Data Charter; – Implementation and Procedure for Organizing Information e-Interaction.

It is noted that 2020 was the most intense year in the development of legal support for certain components of e-government at the level of legislative acts, the adoption of which directly or indirectly affected the relevant blocks of legal relations. The author presents the main legislative and policy initiatives adopted by the EU in 2017–2020 on: – data management; – use of digital tools and processes in corporate law; – open data.

Key words: e-government, legislation, concept, electronic services, regulatory act, digitalization.

Постановка проблеми. Із завершенням строку, на який була розрахована перша Концепція розвитку е-урядування на 2011–2015 рр., в Україні активізувалася робота з розробки її другої редакції. Дорожньою картою та одним з першочергових пріоритетів реалізації Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» (2016 р.) було визнано Програму е-урядування. Крім того, прийнята у 2016 р. перша редакція Стратегії реформування державного управління України на період до 2021 р. також задекларувала у якості результату проведення такої реформи створення ефективної, прозорої, відкритої та гнучкої структури державного управління із застосуванням новітніх інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) – е-урядування.

У наступний 2017 р. Україна вступала не тільки в умови збройного протистояння, що тривало на Сході, а й під впливом євроінтеграційних зобов'язань, закріплених в Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (далі – ЄС). Саме на цей рік прийшлися зміни у законодавстві, якими втілювалися освітня, пенсійна, медична, судова реформи, був прийнятий та введений безвізовий режим України з ЄС.

Ще більш актуальним напрям е-урядування в Україні зробив третій План дій з розвитку е-урядування на 2016–2020 рр. (*e-Government Action Plan 2016–2020*). Тож, прискорення цифрової трансформації уряду було визначено одним із ключових завдань Стратегії єдиного цифрового ринку (*Digital Single Market Strategy*). У доповіді Європейської Комісії від 24.01.2017 р. «Звіт про громадянство ЄС» (*EU Citizenship Report 2017*), було визнано, що цифрові портали є пріоритетом у реалізації прав громадян ЄС. Україна не могла і не мала права залишатися осторонь розвитку процесів цифровізації держави і суспільства

Тож, другий концептуальний етап (2017–2020 рр.) у розвитку законодавства про е-урядування вбачається достатньо важливим для формування більш розгорнутого уявлення про особливості генези цього міжгалузевого інституту в системі національного законодавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Явище е-урядування, до розвитку якого була прикута увага не лише суб'єктів практичного втілення його ідей, а й численного кола науковців, продовжувало знаходитися у сфері предмету досліджень представників галузей знань, в яких розвиток так чи інакше був пов'язаний із необхідністю цифровізації. Цей процес безумовно вплинув і на кількість публікацій, які з'явилися у цей період часу. За таких обставин зупинимося лише на окремих з них, адже формат статті, навіть попри об'єктивне бажання, не дозволяє зробити більшого.

Так, О. Волох, з метою вивчення процесів становлення й розвитку е-урядування в Україні, вва-

жав за доцільне розглянути поетапно, що саме здійснювалось у цій сфері від початку 1990-х рр. і донині. Умовно, враховуючи основні віхи інформатизаційних процесів у державі, увесь розглядуваний період автор поділив на такі етапи: 1) початок 1990-х рр.–1998 р.; 2) 1998–2007 рр.; 3) 2007–2010 рр.; 4) 2011–2013 рр.; 5) 2014–2016 рр.; 6) 2016 р. – донині [1]. З позиції економістів О. Тур та І. Новикова розглянули особливості імплементації досвіду ЄС у розвитку е-урядування в Україні [2].

Розглядаючи правове забезпечення розвитку е-урядування в Україні Є. Калішенко зазначає, що впровадження е-урядування в Україні регулюється великою кількістю нормативних актів у сфері розвитку інформаційного суспільства, (далі – ІС) е-урядування та інформатизації. Причому е-урядування розглядається здебільшого не як окрема сфера, а як складова частина сфери інформатизації. Аналіз низки законодавчих та інших нормативно-правових актів (далі – НПА) інформаційного законодавства свідчить, що саме на державу покладається головна організуюча, координуюча та контролююча роль у відносинах, що виникають у процесі впровадження е-урядування між основними її суб'єктами: державою та бізнесом, міжнародними та громадськими організаціями, громадянами. А тому проаналізовані джерела інформаційно-правових норм дозволяють підтвердити висновок про належність до інформаційного законодавства також положень, статей із НПА адміністративного законодавства. І навпаки, в адміністративному законодавстві містяться інформаційно-правові норми [3]. Хоча реалії правового регулювання відносин е-урядування свідчать про те, що воно вже давно вийшло за межі інформаційно-адміністративного формату.

У своїй статті Л. Шимченко акцентувала увагу на е-урядуванні як важливому для України механізмі переходу до інформаційного етапу розвитку [4]. Втім вести мову у 2019 р. про рух саме про до такого етапу навряд чи виправдано, адже тоді виникає питання про характер етапу, в якому світ та Україна перебували до цього.

Інші автори справедливо зазначають, що систематизація нормативно-правової бази в сфері е-урядування дасть змогу усунути відставання державного регулювання суспільних відносин в цій сфері від потреб суспільства, а також дозволить наблизитись до якісної гармонізації національної правової системи із загальновизнаними міжнародними нормами та принципами щодо інформатизації та е-урядування [5]. Проте, звужувати узгодження лише до принципів вказаної сфери, уявляється необґрунтованим.

Досить вузько розглядається е-урядування і в іншій публікації, а саме – реалізація, підтримка та спрощення процесів інформаційних зв'язків

на державному та місцевому рівнях, між органами влади та громадянами, органами влади та бізнесом, всередині самих органів влади між службовцями [6].

Також слід відмітити, що представлена стаття продовжує серію публікацій, присвячених дослідженню історії формування законодавства про е-урядування на етапах та підетапах впровадження інформатизації (1998–2001 рр.) [7], інтернетизації (2002–2005 рр.) [8, 9], телекомунікації (2006–2008 рр.) [10], електронізації (2009–2010 рр.) [11] та першої Концепції (2011–2014 рр.) [12] в процесі розвитку відносин е-урядування. В той же час слід відмітити, що не зважаючи на наявні публікації, етап другої Концепції е-урядування в період з 2017 по 2020 роки, в аспекті систематизованого огляду, має достатній потенціал для подальшого вивчення.

Тож, метою статті є встановлення особливостей розвитку законодавства про е-урядування на підетapie другої Концепції е-урядування (2017–2020 рр.).

Виклад основного матеріалу. 2017 р. Початок цього року був пов'язаний із набранням чинності Концепції розвитку системи е-послуг (20.12.2016 р.) [13], адже в процесі розвитку ІС та суспільних відносин виникає необхідність надання адміністративних та інших публічних послуг в е-формі. Концепція е-послуг була тісно корельована із законами України, прийнятими у попередні роки, як то «Про адміністративні послуги», «Про електронні документи та електронний документообіг», а також з Порядком ведення Єдиного державного веб-порталу відкритих даних (постанова Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) від 30.11.2016 р. № 867). Також вона закладала підґрунтя для розробки та прийняття закону «Про електронні довірчі послуги» (в редакції закону № 2801-IX від 01.12.2022 р. – «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» [14]). Останній, щодо сфери е-ідентифікації та довірчих е-послуг, наразі визначає: а) правові та організаційні засади; б) права та обов'язки суб'єктів відносин; в) порядок здійснення державного контролю за дотриманням вимог законодавства.

Необхідність розвитку сфери е-послуг була викликана тим, що згідно з дослідженням ООН (*United Nations E-government Survey 2016*) щодо розвитку е-урядування (*E-Government Development Index*) Україна посіла 62 місце серед 193 держав. Це свідчило про значне відставання України від світових темпів розвитку е-послуг та вимагало розроблення єдиної скоординованої державної політики у зазначеній сфері.

Крім зазначеного закону та Концепції е-послуг, ця сфера була розвинута відповідними планами заходів, затвердженими Кабінетом Міністрів України (далі – КМУ) щодо реалізації

концептуальних положень на 2017–2018 рр. [15] та 2019–2020 рр. [16].

Надзвичайно важливим НПА цього року став план пріоритетних дій Уряду [17], адже у ньому містилися низка актуальних для розвитку е-урядування положень, а саме:

- забезпечення повноцінного функціонування е-сервісу «Е-кабінет платника податків»;
- проект закону щодо подальшого розвитку е-системи обміну інформацією за принципом «єдиного вікна»;
- проект Закону України «Про державні електронні інформаційні ресурси» (далі – ДЕІР);
- план реалізації проекту впровадження е-документообігу в системі центральних органів виконавчої влади (далі – ОВВ) з урахуванням кращого досвіду управління проектами;
- переведення в е-форму найбільш важливих публічних послуг відповідно до вимог ЄС;
- запровадження е-системи Prozorro під час передачі в оренду, відчуження, списання та приватизації державного майна;
- створення та розгортання системи розроблення дорожньої карти розвитку е-взаємодії та інтеоперабельності ДЕІР, розроблення правил та способів використання державних класифікаторів;
- запровадження Національного реєстру ДЕІР;
- запровадження інструментів е-ідентифікації;
- запровадження першої черги єдиного веб-порталу е-урядування gov.ua;
- створення і впровадження інформаційної системи моніторингу, аналізу, рейтингування розвитку ІКТ «Е-Україна» тощо.

Втім, визначальною подією 2017 р., в аспекті розвитку законодавства про е-урядування, стало прийняття відповідної, другої за ліком, Концепції е-урядування [18], в якій, з огляду на міжнародний досвід, зазначалося, що розвиток е-урядування є одним з основних факторів забезпечення успішності реформування та підвищення конкурентоспроможності країни, оскільки:

1) реформа будь-якої галузі в сучасних умовах спрямована на широке використання сучасних ІКТ для досягнення необхідного рівня ефективності та результативності;

2) саме інструменти е-урядування здатні забезпечити значне покращення якості обслуговування фізичних і юридичних осіб та підвищення відкритості, прозорості та ефективності діяльності органів державної влади (далі – ОДВ) та органів місцевого самоврядування (далі – ОМС);

3) запровадження е-урядування є базовою передумовою для розбудови в Україні ефективних цифрової економіки і цифрового ринку та його подальшої інтеграції до єдиного цифрового ринку ЄС (*EU Digital Single Market Strategy*).

Важлива роль протягом 2017–2020 рр. була відведена розвитку цифровізації соціальних послуг. Базовим НПА в цій сфері є Закон України «Про соціальні послуги», в якому встановлено, що доступ до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг здійснюється з використанням засобів е-ідентифікації, що мають середній або високий рівень довіри відповідно до вимог закону про довірчі е-послуги [19]. На підзаконному рівні у цьому блоці відносин було врегульовано:

- Порядок надання в е-формі інформації з реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування органам праці та соціального захисту населення [20];

- Порядок обміну інформацією про відомості, що містять ознаки використання праці неоформлених працівників та порушень законодавства про працю [21];

- Порядок організації надання соціальних послуг [22].

Для обраного для дослідження підетапу характерним також стало й розвиток відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі. Протягом 2017–2020 рр. були прийняті НПА підзаконного рівня, якими затверджувалися:

- Порядок функціонування системи фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху (далі – БДР) в автоматичному режимі [23];

- Порядок звернення особи, яка допустила адміністративне правопорушення у сфері забезпечення БДР, до уповноваженого підрозділу Національної поліції [24];

- Положення про Реєстр адміністративних правопорушень у сфері БДР [24];

- Порядок фіксації адміністративних правопорушень у сфері безпеки на автомобільному транспорті (далі – БАТ) в автоматичному режимі [25];

- Порядок взаємного обміну інформацією про вручення/невручення або відмову від отримання рекомендованих листів з постановами про накладення адміністративного стягнення за правопорушення у сфері БАТ, зафіксовані в автоматичному режимі [26];

- Положення про Єдиний державний реєстр транспортних засобів [27].

Втім, найбільше нормативно-правове забезпечення впродовж цього часового відрізка отримали відносини, пов'язані із впровадженням у структурі Міністерства внутрішніх справ України (далі – МВС) єдиної (далі – ЄІС), інформаційно-комунікаційних (далі – ІКС) та автоматизовано-інформаційних систем (далі – АІС). Основні дані про них та пов'язаних з цим блоком відносин, наведені у таблиці 1.

Повертаючись до огляду здобутків у правовому забезпеченні е-урядування в 2017 р. відмітимо також точкові НПА, які розвивали фінансово-контрольні [39] та науково-освітні [40] відносини.

Перед тим як перейти до наступного 2018 р. визначеного підетапу слід зупинитися на вагомому внеску в розвиток е-урядування Державного агентства з питань е-урядування України (далі – ДАПЕУ), згідно із Положенням про яке (постанова КМУ від 01.10.2014 р. № 492, втратила чинність на підставі постанови КМУ № 645 від 27.06.2023 р.), воно було центральним ОВВ, діяльність якого спрямовувалося і координувалося КМУ і який до вересня 2019 р. реалізовував державну політику у сферах інформатизації, е-урядування, формування і використання національних інформаційних е-ресурсів, розвитку ІС. Згідно із постановою

Таблиця 1

Нормативно-правове забезпечення розвитку е-урядування в системі МВС (2017–2020 рр.)

Реквізити нормативно-правового акту	Складова інформаційної системи
наказ МВС від 03.08.2017 р. № 676 [28]	ІКС «Інформаційний портал Національної поліції України» (далі – ІП НПУ)
наказ МВС від 20.10.2017 р. № 870 [29]	АІС оперативного призначення ЄІС МВС
постанова КМУ від 14.11.2018 р. № 1024 [30]	ЄІС МВС та перелік пріоритетних інформаційних е-ресурсів її суб'єктів
наказ МВС від 13.06.2018 р. № 497 [31]	інформаційна підсистема «Гарпун» ІКС ІП НПУ
наказ МВС від 14.06.2019 р. № 508 [32]	інформаційна підсистема «Єдиний облік» ІКС ІП НПУ
наказ МВС від 11.12.2019 р. № 1032 [33]	інформаційна підсистема «Атріум» ІКС ІП НПУ
наказ МВС від 23.12.2019 р. № 1082 [34]	технічний захист інформації в апараті та структурі МВС
наказ МВС від 16.03.2020 р. № 257 [35]	інформаційна підсистема «СЛІД» ІКС ІП НПУ
наказ МВС від 16.09.2020 р. № 665 [36]	центральна підсистема ЄІС МВС
наказ МВС від 14.07.2020 р. № 531 [37]	ІКС «Освітньо-науковий портал МВС»
наказ МВС від 13.11.2020 р. № 3956/5/805 (втратив чинність, наказ МВС № 2012/5/464 від 05.07.2024 р.)	інформаційна е-взаємодія Міністерства юстиції України та МВС
наказ МВС від 19.12.2019 р. № 26/1057 [38]	інформаційна е-взаємодія Міністерства цифрової трансформації України (далі – Мінцифри) та МВС

КМУ від 02.09.2019 р. № 829 «Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» відбулася реорганізація ДАПЕУ шляхом його перетворення на Мінцифри. У таблиці 2 наведені основні НПА, прийняті ДАПЕУ для розвитку е-урядування протягом 2017–2019 рр. Майже всі вони втратили чинність, проте сенс наведеної інформації полягає в тому, що практично з аналогічним змістом вони оновлені відповідними наказами Мінцифри. Прикладом є його наказ від 07.05.2020 р. № 67 «Про затвердження Методики визначення належності бюджетних програм до сфери інформатизації», яким скасовувався аналогічний наказ ДАПЕУ.

Найбільш помітними НПА в сфері е-урядування, прийнятими у 2018 р., слід визнати ті, які врегульовували базові та концептуальні відносини:

1) Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 рр. та План заходів щодо її реалізації [41];

2) План заходів з реалізації Концепції розвитку е-урядування в Україні [42];

3) План дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» у 2018–2020 рр. [43];

4) План дій з реалізації принципів Міжнародної хартії відкритих даних [44];

5) Перелік пріоритетних ДЕІР для запровадження е-взаємодії [45];

6) Порядок організації інформаційної е-взаємодії ДЕІР (втратив чинність на підставі постанови КМУ № 38 від 17.01.2023 р.).

Іншими НПА цього року врегульовувалися окремі види відносин з наступних блоків:

– цивільні (майнові) відносини – передача нерухомого майна до сфери управління ДАПЕУ [46];

– освітні відносини – Національна освітня е-платформа [47], Єдина державна е-база з питань освіти [48];

– інформаційно-комунікаційні відносини – система е-пошти Національного банку України [49], авторизація осіб, які мають намір провадити діяльність з надання інформаційних послуг на ринках капіталу та організованих товарних ринках [50];

– інформаційно-реєстрові відносини – взаємодія Державного реєстру актів цивільного стану громадян (далі – ДРАЦС) та Єдиного державного демографічного реєстру [51];

– культурні відносини Українська цифрова бібліотека [52].

Серед джерел права е-урядування, що були прийняті у 2019 р., перш за все слід відзначити закони України про: – забезпечення функціонування української мови як державної, в якому розглянуто особливості вживання української мови у сферах обслуговування споживачів е-комерції та е-комунікацій і поштового зв'язку [53]; – верифікацію та моніторинг державних виплат, де серед іншого, врегульовані особливості використання інформаційно-аналітична платформа е-верифікації та моніторингу [54].

Важливу роль у подальшому розвитку відносин е-урядування відіграли прийняті урядом «Засади реалізації ОБВ принципів державної

Таблиця 2

Нормативно-правове забезпечення розвитку е-урядування ДАПЕУ (2017–2019 рр.)

Реквізити нормативно-правового акту	Статус
Порядок стажування громадян з числа молоді в ДАПЕУ (наказ від 22.12.2017 р. № 58)	втратив чинність (наказ Мінцифри № 130 від 23.09.2021 р.)
Умови, критерії, диференційовані показники та розміри посадового окладу і преміювання керівника державного підприємства, заснованого на державній власності, що належить до сфери управління ДАПЕУ (наказ від 09.10.2017 р. № 42)	втратив чинність (наказ Мінцифри № 151 від 16.10.2024 р.)
Порядок відшкодування фактичних витрат на копіювання або друк документів, що надаються за запитом на інформацію, розпорядником якої є ДАПЕУ (наказ від 21.09.2017 р. № 35)	втратив чинність (наказ Мінцифри № 25 від 11.02.2020 р.)
Порядок роботи із запитом на публічну інформацію, розпорядником якої є ДАПЕУ, та Форми для подання запиту на отримання публічної інформації (наказ від 20.09.2017 р. № 34)	втратив чинність (наказ Мінцифри № 66 від 30.04.2020 р.)
Порядок організації та проведення особистого прийому громадян у ДАПЕУ (наказ від 06.07.2017 р. № 22)	втратив чинність (наказ Мінцифри № 20 від 05.02.2020 р.)
Інструкція з діловодства за зверненнями громадян у ДАПЕУ (наказ від 06.06.2018 р. № 38)	втратив чинність (наказ Мінцифри № 36 від 18.02.2020 р.)
Вимоги до засобів е-ідентифікації, рівнів довіри до засобів е-ідентифікації для їх використання у сфері е-урядування (наказ від 27.11.2018 р. № 86)	втратив чинність (наказ Мінцифри № 130 від 05.12.2022 р.)
Методика оцінювання роботи із забезпечення прав осіб з інвалідністю в ДАПЕУ (наказ від 11.06.2019 р. № 40)	чинний
Методика визначення належності бюджетних програм до сфери інформатизації (наказ від 14.05.2019 № 35)	№ 67 від 07.05.2020 р.)

політики цифрового розвитку» [55]. Зокрема, Регламент КМУ (затверджений постановою КМУ від 18.07.2007 р. № 950) був доповнений парагр. 37-1 «Цифрова експертиза», відповідно до якого ДАПЕУ проводить цифрову експертизу проекту акту КМУ з метою виявлення у ньому положень, що не узгоджуються із засадами реалізації ОВВ принципів державної політики цифрового розвитку, зокрема перешкоджають створенню сучасних е-форм взаємодії та доступності для громадян і суб'єктів господарювання переваг і можливостей цифрових технологій.

Підзаконний рівень регулювання відносин е-урядування також був розвинутий КМУ у відповідних постановах, якими було визначено:

1) Порядок обробки та захисту отриманих від суб'єктів надання інформації персональних даних під час здійснення верифікації та моніторингу державних виплат [56];

2) Порядок проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту використання інформаційних технологій [57];

3) Положення про інтегровану систему е-ідентифікації (постанова КМУ від 19.06.2019 р. № 546, втратила чинність на підставі постанови КМУ від 31.12.2023 р. № 1150);

4) Положення про Єдину інформаційно-аналітичну систему управління соціальною підтримкою населення України (E-SOCIAL) (постанова КМУ від 17.07.2019 р. № 676, втратила чинність на підставі постанови КМУ від 22.12.2020 р. № 1278).

Також слід відмітити й кілька НПА з блоку інформаційно-комунікаційних відносин, де розглядалися: – інформаційна взаємодія автоматизованої системи виконавчого провадження та ДРА-ЦСГ [58]; – організація роботи щодо оприлюднення публічної інформації у формі відкритих даних (наказ Національного агентства України з питань державної служби від 18.07.2019 р. № 130-19, втратив чинність на підставі наказу № 53-24 від 26.03.2024 р.); – завдання та призначення системи автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів [59]. При цьому, останній наказ й досі вважається чинним хоча у 2020 р. був прийнятий інший НПА з аналогічною назвою [60].

Взагалі **2020 р.** видався найбільш насиченим у розвитку правового забезпечення окремих складових е-урядування. Перш за все необхідно звернути увагу на низку законодавчих актів, прийняття яких безпосередньо або опосередковано торкалися відповідних блоків правовідносин:

1) е-комунікації – закон визначає правові та організаційні основи державної політики у сферах е-комунікацій та радіочастотного спектра, а також права, обов'язки та відповідальність фізичних і юридичних осіб, які беруть участь

у відповідній діяльності або користуються комунікаційними е-послугами [61];

2) національна інфраструктура геопросторових даних – дія закону поширюється на відносини, що виникають у зв'язку із створенням, функціонуванням та розвитком системи геопросторових даних, метаданих, геопорталів, геоінформаційних систем [62];

3) інформаційно-телекомунікаційні системи – зміни щодо підтвердження відповідності інформаційної системи вимогам із захисту інформації [63];

4) оборонні закупівлі – закон визначає спрощені торги із застосуванням е-системи закупівель [64].

При цьому відмітимо не надто активну участь уряду в розвитку інституту е-урядування в цьому році, адже окрім внесення численних змін та доповнень у раніше прийняті НПА, КМУ спромігся повноцінно врегулювати лише окремі види відносин: – інформаційна система управління людськими ресурсами в державних органах [65]; – експериментальний проект щодо запровадження першої черги Єдиної інформаційної системи соціальної сфери [66].

У 2020 р. також набули подальшого розвитку відносини у сфері цифровізації охорони здоров'я (далі – ОЗ). Правові засади, закладені Законом України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» [67], було конкретизовано КМУ шляхом регламентування Порядку функціонування е-системи ОЗ [68]. Крім того, на відомчому рівні були визначені:

1) Порядок ведення Реєстру медичних записів, записів про направлення та рецептів в е-системі ОЗ [69];

2) Порядок ведення Реєстру медичних висновків в е-системі ОЗ [70];

3) Порядок формування та видачі медичних висновків про народження в Реєстрі медичних висновків е-системи ОЗ [70];

4) Порядок ведення Реєстру пацієнтів в е-системі ОЗ [71];

5) Положення про Єдину державну інформаційну систему трансплантації органів та тканин [72].

Окремо слід зупинитися на блоці відносин у сфері фінансового забезпечення розвитку е-урядування. Важливість цього напрямку виникла ще на етапі реалізації першої Концепції е-урядування-2010, коли урядовою постановою був затверджений Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою «Електронне урядування» [73]. Протягом 2017–2019 рр. КМУ було прийнято більше двох десятків постанов і розпоряджень, присвячених Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку е-урядування у різних сферах, які наведені у таблиці 3.

До цього ж блоку НПА належить й міжнародний акт, зміст якого пов'язаний із відносинами

Таблиця 3

**Правове забезпечення КМУ використання коштів, передбачених у державному бюджеті
для розвитку е-урядування (2017–2019 рр.)**

Реквізити нормативно-правового акту	Сфера фінансування
розпорядження КМУ від 12.07.2017 р. № 462-р	ДАПЕУ
постанова КМУ від 23.08.2017 р. № 649	державне управління
постанова КМУ від 20.09.2017 р. № 710	Юстиція
постанова КМУ від 27.09.2017 р. № 725	регіональний розвиток, будівництво та житлово-комунальне господарство
постанова КМУ від 04.10.2017 р. № 770	надання адміністративних послуг
постанова КМУ від 18.10.2017 р. № 790	паливно-енергетичний комплекс
постанова КМУ від 25.10.2017 р. № 799	законотвора діяльність
постанова КМУ від 25.10.2017 р. № 800	агропромисловий комплекс
постанова КМУ від 25.10.2017 р. № 801	Культура
розпорядження КМУ від 20.06.2018 р. № 421-р	ДАПЕУ
постанова КМУ від 05.09.2018 р. № 706	реалізація прав і свобод людини і громадянина
постанова КМУ від 26.09.2018 р. № 777	геодезія, картографія та кадастр
постанова КМУ від 19.09.2018 р. № 837	контроль за виконанням державного бюджету
постанова КМУ від 24.10.2018 р. № 858	казначейське обслуговування
постанова КМУ від 24.10.2018 р. № 886	зв'язок та інформатизація
постанова КМУ від 31.10.2018 р. № 916	екологія та природні ресурси
постанова КМУ від 31.10.2018 р. № 917	управління зоною відчуження
постанова КМУ від 07.11.2018 р. № 919	фінансовий моніторинг
постанова КМУ від 07.11.2018 р. № 943	експортний контроль
постанова КМУ від 07.11.2018 р. № 944	державне майно
постанова КМУ від 21.11.2018 р. № 988	архітектурно-будівельний контроль та нагляд
постанова КМУ від 12.12.2018 р. № 1053	безпечність харчових продуктів та захист споживачів
постанова КМУ від 12.12.2018 р. № 1054	лісове та мисливське господарство
постанова КМУ від 18.12.2018 р. № 1099	геологічне вивчення та раціональне використання надр
розпорядження КМУ від 26.06.2019 р. № 455-р	ДАПЕУ

щодо фінансування заходу «Підтримка ЄС для електронного урядування та цифрової економіки в Україні» [74].

Нарешті наведемо окремі НПА, присвячені правовому врегулюванню певних видів відносин е-урядування, як то:

1) інформаційно-комунікаційні відносини – Порядок роботи із запитами на інформацію, розпорядником якої є Мінцифри [75]; – Інструкція е-обміну інформацією (документами) між державними органами щодо спеціальних перевірок стосовно осіб, які претендують на зайняття посад [76]; – Порядок обміну е-документами з контролюючими органами [77];

2) інформаційно-реєстрові відносини – Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення [78];

3) інформаційно-консульські відносини – Вимоги до організації ведення консульського обліку в е-формі [79];

4) інформаційно-архівні відносини – Методичні рекомендації «Забезпечення збереженості е-документів Національного архівного фонду» [80].

Для порівняння стану розвитку інституту е-урядування в Україні та ЄС слід згадати й про

основні законодавчі та політичні ініціативи, що були прийняті впродовж 2017–2020 рр. і представлені у таблиці 4.

ППСР – це програма ЄС, яка дозволяла Європейській Комісії координувати та надавати індивідуальну допомогу країнам ЄС на їхні запити, підтримуючи їх у розробці та впровадженні інституційних, адміністративних та структурних реформ, а також у ефективному та результативному використанні відповідних фондів ЄС, що набула чинності 20.05.2017 р.

Держави-члени ЄС та країни Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ, *European Free Trade Association, EFTA*) підписали «Декларацію про е-урядування» в Таллінні 06.10.2017 р. Саме вона надала важливий імпульс державам-членам і Комісії, як колективно, так і індивідуально, продовжувати інвестувати в прискорення модернізації державного сектору.

Берлінська декларація про цифрове суспільство та цифровий уряд, що базується на цінностях, була підписана 08.12.2020 р. відповідальними міністрами всіх країн-членів ЄС. Вона стала продовженням Талліннської декларації про е-урядування і розвинула принципи орієнтованості на

Таблиця 4

Розвиток е-урядування в ЄС 2017–2020 рр. [81, додаток 1]

Фінансування	Законодавство	Політичні ініціативи
2017		
Програма підтримки структурних реформ на 2017–2020 рр. (далі – ППСП) (<i>Structural Reform Support Programme, SRSP, 2017–2020</i>) [82]		– Підписання Талліннської декларації міністрів з питань е-урядування (<i>Tallinn Ministerial Declaration on e-Government</i>) [83]; – новий Європейський збірник приписів сумісності (далі – ЄЗПС, <i>New European Interoperability Framework, EIF</i>) [84]; – План дій щодо інтероперабельності (<i>Interoperability Action Plan</i>) [85]
2018–2020		
	– Регламент про управління даними <i>Regulation № 2018/1724 on the Single Digital Getaway</i>) [86]; – Директива № 2019/1151 про використання цифрових інструментів та процесів у корпоративному праві (<i>Directive № 2019/1151 on use of digital tools and processes in company law</i>) [87]; – Директива про відкриті дані № 2019/1024 (<i>Open Data Directive № 2019/1024</i>) [88]	Підписання Берлінської міністерської декларації (<i>Berlin Ministerial Declaration</i>) [89]

користувача на крок далі, посилюючи провідну роль державних адміністрацій у просуванні цінностей цифрової трансформації.

ЄЗПС являє собою набір рекомендацій, в якому надано перелік технологій, що забезпечують сумісність інформаційно-аналітичних систем для взаємодії державних органів, бізнесу та громадян між собою, а також сприяння безперерйному наданню послуг та потокам даних для європейських державних адміністрацій. Він містив й План дій щодо інтероперабельності.

Висновки. Таким чином, розглянутий підетап другої Концепції розвитку законодавства про е-урядування (2017–2020 рр.) дав можливість узагальнити наступне.

1. Встановлено, що початок 2017 р. був пов'язаний із набранням чинності Концепції розвитку системи е-послуг, адже в процесі розвитку ІС виникла необхідність надання адміністративних та інших публічних послуг в е-формі. Цим актом були закладені засади розроблення єдиної скоординованої державної політики у цій сфері, а також розробки та прийняття закону «Про електронні довірчі послуги», необхідність якого була викликана значним відставанням України від світових темпів розвитку е-послуг. План пріоритетних дій Уряду містив низку актуальних для розвитку е-урядування положень: – «Е-кабінет платника податків»; – е-система обміну інформацією «єдине вікно»; – проект закону про державні інформаційні е-ресурси; – запровадження е-системи Prozorro, інструментів е-ідентифікації тощо.

2. Аргументовано, що визначальною подією 2017 р., в аспекті розвитку законодавства про е-урядування, стало прийняття відповідної,

другої за ліком, Концепції е-урядування, в якій, з огляду на міжнародний досвід, зазначалося, що розвиток е-урядування є одним з основних факторів забезпечення успішності реформування та підвищення конкурентоспроможності країни, оскільки запровадження е-урядування є базовою передумовою для розбудови в Україні ефективних цифрової економіки і ринку та його подальшої інтеграції до єдиного цифрового ринку ЄС.

3. Виявлено, що важлива роль протягом 2017–2020 рр. була відведена розвитку таких складових е-урядування як: – цифровізація соціальних послуг; – забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі; – впровадження у структурі МВС єдиної, інформаційно-комунікаційних та автоматизовано-інформаційних систем; – використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку е-урядування; – цифровізація охорони здоров'я; – фінансово-контрольні відносини; науково-освітні відносини; – цивільні (майнові) відносини; – інформаційно-комунікаційні відносини; – інформаційно-реєстрові відносини; – інформаційно-культурні відносини; – інформаційно-консульські відносини; – інформаційно-архівні відносини.

4. Розкрито вагомий внесок в розвиток е-урядування Державного агентства з питань е-урядування України, яке на той час реалізовувало державну політику у сферах інформатизації, е-урядування, формування і використання національних інформаційних е-ресурсів, розвитку ІС. Серед сфер, що були врегульовані його наказами слід виділити: – порядок роботи із запитами на публічну інформацію; – вимоги до засобів е-ідентифікації, рівнів довіри до засобів е-ідентифікації

для їх використання у сфері е-урядування; – методика оцінювання роботи із забезпечення прав осіб з інвалідністю; – методика визначення належності бюджетних програм до сфери інформатизації.

5. Визнано, що найбільш помітними нормативно-правовими актами в сфері е-урядування, прийнятими у 2018 р., слід визнати ті, які регулювали базові та концептуальні відносини: – Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 рр. та План заходів щодо її реалізації; – План заходів з реалізації Концепції розвитку е-урядування в Україні; – План дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» у 2018–2020 рр.; – План дій з реалізації принципів Міжнародної хартії відкритих даних; – запровадження та Порядок організації інформаційної е-взаємодії.

6. Наведено основні джерела права е-урядування, що були прийняті у 2019 р.: 1) закони України про: – забезпечення функціонування української мови як державної, в якому розглянуто особливості вживання української мови у сферах обслуговування споживачів е-комерції та е-комунікацій і поштового зв'язку; – верифікацію та моніторинг державних виплат, де серед іншого, врегульовані особливості використання інформаційно-аналітична платформа е-верифікації та моніторингу; 2) підзаконні акти про: – засади реалізації органами виконавчої влади принципів державної політики цифрового розвитку; – порядок проведення Державною аудиторською службою державного фінансового аудиту використання інформаційних технологій; – інтегровану систему е-ідентифікації; – Єдину інформаційно-аналітичну систему управління соціальною підтримкою населення України (E-SOCIAL).

7. Визначено, що 2020 р. видався найбільш насиченим у розвитку правового забезпечення окремих складових е-урядування на рівні законодавчих актів, прийняття яких безпосередньо або опосередковано торкалося відповідних блоків правовідносин: – е-комунікації; – національна інфраструктура геопросторових даних; – інформаційно-телекомунікаційні системи; – оборонні закупівлі. Натомість уряд цього року був не надто активним в розвитку інституту е-урядування, адже повноцінно було врегульовано лише окремі види відносин: – інформаційна система управління людськими ресурсами в державних органах; – експериментальний проєкт щодо запровадження першої черги Єдиної інформаційної системи соціальної сфери.

8. Представлено основні законодавчі та політичні ініціативи, що були прийняті ЄС впродовж 2017–2020 рр.: – Регламент про управління даними (Regulation № 2018/1724); – Директива про використання цифрових інструментів та процесів у корпоративному праві (Directive № 2019/1151); – Директива про відкриті дані (Open Data Directive № 2019/1024); – Талліннська декларації міні-

стрів з питань е-урядування (Tallinn Ministerial Declaration on e-Government); – новий Європейський збірник приписів сумісності (New European Interoperability Framework); – План дій щодо інтеоперабельності (Interoperability Action Plan); – Берлінська декларація міністрів про цифрове суспільство та цифровий уряд (Berlin Ministerial Declaration).

Література

1. Волох О. Генезис електронного урядування в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 2. С. 121–125.
2. Тур О. М., Новикова І. В. Особливості імплементації досвіду ЄС у розвитку електронного урядування в Україні. *Приазовський економічний вісник*. 2018. № 6 (11). С. 590–593.
3. Калішенко Є. Правове забезпечення розвитку електронного урядування в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 7. С. 140–146. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313.2019.7.25>
4. Шимченко Л. Становлення е-урядування в Україні: реалії сьогодення. *Соціум. Документ. Комунікація*. 2019. (6), 248–267. DOI: <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2018-6-248-267>
5. Барегамян С. Х., Карпі Ю. В. Електронне урядування на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях: сучасний стан та перспективи впровадження в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 11. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2019.11.30>
6. Бучковська О. Ю., Веремчук О. В. Електронне урядування як основа взаємодії держави та суспільства в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 3. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.3.34>
7. Кірін Р. С., Шеховцов В. В. Право е-урядування: інформаційний та інформатизаційний етапи формування системи джерел. *The scientific heritage*. 2023. № 121. С. 14–24. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.8371806>
8. Кірін Р. Правове регулювання відносин е-урядування на етапі інтернетизації діяльності органів влади (2002–2003 рр.). *Юридичний вісник*. 2024. № 3. – С. 148–157. DOI: <https://doi.org/10.32782/yuv.v3.2024.17>
9. Кірін Р. С. Етап інтернетизації діяльності органів влади: особливості правового регулювання відносин е-урядування в 2004–2005 рр. *Juris Europensis Scientia*. 2024. 3. – С. 7–13. DOI: <https://doi.org/10.32782/chern.v3.2024.2>
10. Кірін Р. С. Інформаційно-телекомунікаційний підетап (2006–2008 рр.) правового регулювання відносин е-урядування. *Прикарпатський юридичний вісник*. Вип. 4 (57), 2024. – С. 20–29. DOI: <https://doi.org/10.32782/pyuv.v4.2024.4>
11. Кірін Р. С., Гришак С. В., Петлюк Ю. С. Формування джерел права е-урядування на підетапі розвитку відносин електронізації (2009–2010 рр.). *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2024. Вип. 4. – С. 107–118. DOI: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2024.4.18>
12. Кірін Р. С., Ширшикова Р. М. Розвиток законодавства про е-урядування на підетапі першої концепції (2011–2014 рр.). *Правові новели*. 2024. № 24. – С. 84–102. DOI: <https://doi.org/10.32782/ln.2024.24.12>
13. Про схвалення Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні: розпорядження Кабіне-

ту Міністрів України від 16.11.2016 р. № 918-р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 99, ст. 3234.

14. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017р. №2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>

15. Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні на 2017–2018 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.06.2017 р. № 394-р. *Урядовий кур'єр*. 01.07.2017 р. № 120.

16. Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні на 2019–2020 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 січня 2019 р. № 37-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/37-2019-%D1%80#Text>

17. Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік : розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.04.2017 р. № 275-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D1%80#Text>

18. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 р. № 649-р. *Офіційний вісник України*. 2017. № 78, ст. 2402.

19. Про соціальні послуги : Закон України від 17.01.2019р. №2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>

20. Про затвердження Порядку надання в електронній формі інформації з реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування органам праці та соціального захисту населення : постанова правління Пенсійного фонду України від 20.02.2017 р. № 2-1, наказ Міністерства соціальної політики України від 20.02.2017 р. № 252. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0598-17#Text>

21. Про Порядок обміну інформацією про відомості, що містять ознаки використання праці неоформлених працівників та порушень законодавства про працю : постанова правління Пенсійний фонду України від 29.05.2017 № 11-1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0776-17#Text>

22. Про організацію надання соціальних послуг : постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 р. № 587. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-%D0%BF#Text>

23. Про функціонування системи фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі : постанова Кабінету Міністрів України від 10.11.2017 р. № 833. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/833-2017-%D0%BF#Text>

24. Про затвердження Положення про Реєстр адміністративних правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 10.05.2019 р. № 359. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0766-19#Text>

25. Деякі питання фіксації порушень законодавства про автомобільний транспорт : постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2019 р. № 1174 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 16.06.2021 р. № 623). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1174-2019-%D0%BF#Text>

26. Про затвердження Порядку взаємного обміну інформацією про вручення/невручення або відмову від отримання рекомендаційних листів з постановами про накладення адміністративного стягнення за правопо-

рушення у сфері безпеки на автомобільному транспорті, зафіксовані в автоматичному режимі : наказ Міністерства інфраструктури України від 23.11.2020 р. № 797. *Офіційний вісник України*. 2021. № 8, ст. 386.

27. Деякі питання функціонування Єдиного державного реєстру транспортних засобів : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06.11.2020 р. № 779. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1336-20#Text>

28. Про затвердження Положення про інформаційно-комунікаційну систему «Інформаційний портал Національної поліції України» : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 03.08.2017 р. № 676. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1059-17#Text>

29. Про затвердження Положення про автоматизовану інформаційну систему оперативно-призначення єдиної інформаційної системи МВС : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 20.10.2017 р. № 870. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1433-17#Text>

30. Про затвердження Положення про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ та переліку пріоритетних електронних інформаційних ресурсів її суб'єктів : постанова Кабінету Міністрів України від 14.11.2018 № 1024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-2018-%D0%BF#Text>

31. Про затвердження Інструкції з формування та ведення інформаційної підсистеми «Гарпун» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 13.06.2018 р. № 497. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0787-18#Text>

32. Про затвердження Інструкції з формування та ведення інформаційної підсистеми «Єдиний облік» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 14.06.2019 р. № 508. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0739-19#Text>

33. Про затвердження Інструкції з формування та ведення інформаційної підсистеми «Атріум» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 11.12.2019 р. № 1032. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0217-20#Text>

34. Про затвердження Положення про контроль за станом технічного захисту інформації в апараті МВС, територіальних органах з надання сервісних послуг МВС, закладах, установах і на підприємствах, що належать до сфери управління МВС : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 23.12.2019 р. № 1082. *Офіційний вісник України*. 2020. № 7, ст. 308.

35. Про затвердження Інструкції з формування та ведення інформаційної підсистеми «СЛІД» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 16.03.2020 р. № 257. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0319-20#Text>

36. Про затвердження Порядку функціонування центральної підсистеми єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 16.09.2020 р. № 665. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1092-20#Text>

37. Про затвердження Положення про інформаційно-комунікаційну систему «Освітньо-науковий портал Міністерства внутрішніх справ Украї-

ни»: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 14.07.2020 р. № 531. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0743-20#Text>

38. Про затвердження Порядку електронної інформаційної взаємодії Міністерства цифрової трансформації України та Міністерства внутрішніх справ України: наказ Міністерства цифрової трансформації України, Міністерства внутрішніх справ України від 19.12.2019 р. № 26/1057. *Офіційний вісник України*. 2020. № 9, ст. 366.

39. Про затвердження Порядку обміну електронними документами з контролюючими органами: наказ Міністерства фінансів України від 06.06.2017 р. № 557 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 01.06.2020 р. № 261). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0959-17#Text>

40. Положення про Національний репозитарій академічних текстів: постанова Кабінету Міністрів України від 19.07.2017 р. № 541. *Офіційний вісник України*. 2017. № 61, ст. 1874.

41. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 р. № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text>

42. Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції розвитку електронного урядування в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 р. № 617-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/617-2018-%D1%80#Text>

43. Про затвердження плану дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» у 2018–2020 роках: розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 р. № 1088-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1088-2018-%D1%80#Text>

44. Про затвердження плану дій з реалізації принципів Міжнародної хартії відкритих даних: розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.11.2018 р. № 900-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/900-2018-%D1%80#Text>

45. Деякі питання організації електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів: постанова Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 р. № 357. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/357-2018-%D0%BF#Text>

46. Про передачу нерухомого майна у м. Києві до сфери управління Державного агентства з питань електронного урядування: розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.01.2018 р. № 15-р. *Урядовий кур'єр*. 20.01.2018. № 14.

47. Про затвердження Положення про Національну освітню електронну платформу: наказ Міністерства освіти і науки України від 22.05.2018 р. № 523. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0702-18#Text>

48. Про затвердження Положення про Єдину державну електронну базу з питань освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 08.06.2018 № 620. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1132-18#Text>

49. Про затвердження Положення про систему електронної пошти Національного банку України: постанова Національного банку України від 17.04.2018 р. № 42. *Офіційний вісник України*. 2018. № 41, ст. 1466.

50. Про затвердження Положення про авторизацію осіб, які мають намір провадити діяльність з надання інформаційних послуг на ринках капіталу та організованих товарних ринках, та умови провадження такої діяльності: рішення Національної комісії з цінних

паперів та фондового ринку від 27.09.2018 р. № 670 (у редакції рішення від 18.04.2023 р. № 431). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1371-18#Text>

51. Про інформаційну взаємодію Державного реєстру актів цивільного стану громадян та Єдиного державного демографічного реєстру: наказ Міністерства юстиції України, Міністерства внутрішніх справ України від 14.06.2018 р. № 1843/5/507. *Офіційний вісник України*. 2018. № 50, ст. 1780.

52. Про затвердження Положення про Українську цифрову бібліотеку: наказ Міністерства культури України від 08.08.2018 № 684. *Офіційний вісник України*. 2018. № 69, ст. 2345.

53. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 25.04.2019 р. № 2704-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>

54. Про верифікацію та моніторинг державних виплат: Закон України від 03.12.2019 р. № 324-IX. *Офіційний вісник України*. 2020. № 1, ст. 3.

55. Деякі питання цифрового розвитку: постанова Кабінету Міністрів України від 30.01.2019 р. № 56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56-2019-%D0%BF#Text>

56. Про затвердження Порядку обробки та захисту отриманих від суб'єктів надання інформації персональних даних під час здійснення верифікації та моніторингу державних виплат: постанова Кабінету Міністрів України від 03.04.2019 р. № 405. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/405-2019-%D0%BF#Text>

57. Про затвердження Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту використання інформаційних технологій: постанова Кабінету Міністрів України від 22.05.2019 р. № 517. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/517-2019-%D0%BF#Text>

58. Про інформаційну взаємодію автоматизованої системи виконавчого провадження та Державного реєстру актів цивільного стану громадян: наказ Міністерства юстиції України від 03.07.2019 р. № 2008/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0737-19#Text>

59. Про затвердження Положення про систему автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів: наказ Міністерства освіти і науки України від 25.11.2019 р. № 1472. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1472729-19#Text>

60. Про затвердження Положення про систему автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів: наказ Міністерства освіти і науки України від 02.11.2020 р. № 1353. *Офіційний вісник України*. 2021. № 5, ст. 287.

61. Про електронні комунікації: Закон України від 16.12.2020 р. № 1089-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20#Text>

62. Про національну інфраструктуру геопросторових даних: Закон України від 13.04.2020 р. № 554-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554-20#Text>

63. Про внесення змін до Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» щодо підтвердження відповідності інформаційної системи вимогам із захисту інформації: Закон України від 04.06.2020 р. № 681-IX. *Офіційний вісник України*. 2020. № 54, ст. 1653.

64. Про оборонні закупівлі: Закон України від 17.07.2020 р. № 808-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808-20#Text>

65. Про затвердження Положення про інформаційну систему управління людськими ресурсами в державних органах : постанова Кабінету Міністрів України; Положення від 28.12.2020 № 1343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1343-2020-%D0%BF#Text>

66. Про запровадження експериментального проекту щодо запровадження першої черги Єдиної інформаційної системи соціальної сфери : постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2020 р. № 1278. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1278-2020-%D0%BF#Text>

67. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення : Закон України від 19.10.2017р. № 2168-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#Text>

68. Деякі питання електронної системи охорони здоров'я : постанова Кабінету Міністрів України від 25.04.2018 р. № 411. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-2018-%D0%BF#Text>

69. Деякі питання ведення Реєстру медичних записів, записів про направлення та рецептів в електронній системі охорони здоров'я : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 28.02.2020 р. № 587. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0236-20#Text>

70. Деякі питання ведення Реєстру медичних висновків в електронній системі охорони здоров'я : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 18.09.2020р. № 2136. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0952-20#Text>

71. Про затвердження Порядку ведення Реєстру пацієнтів в електронній системі охорони здоров'я : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 30.11.2020 № 2755. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0044-21#Text>

72. Про затвердження Положення про Єдину державну інформаційну систему трансплантації органів та тканин : постанова Кабінету Міністрів України від 23.12.2020 р. № 1366. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1366-2020-%D0%BF#Text>

73. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою «Електронне урядування» : постанова Кабінету Міністрів України від 14.03.2012 р. № 236. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2012-%D0%BF#Text>

74. Угода про фінансування заходу «Підтримка ЄС для електронного урядування та цифрової економіки в Україні» : Міжнародний акт Міністерства цифрової трансформації України та Європейської комісії від 11.02.2020 р. *Офіційний вісник України*. 2020. № 23, ст. 913.

75. Про затвердження Порядку роботи із запитами на інформацію, розпорядником якої є Міністерство цифрової трансформації України, та Форми для подання запиту на отримання інформації : наказ Міністерства цифрової трансформації України від 30.04.2020 р. № 66. *Офіційний вісник України*. 2020 р., № 41, ст. 1348.

76. Про затвердження Інструкції електронного (автоматизованого) обміну інформацією (документами) між державними органами щодо спеціальних перевірок стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, призначення (обрання) на які здійснюється Президентом України, Верховною Радою України або Кабінетом Міністрів України : наказ Національного агентства України з питань державної служби, Міністерства цифрової трансформації України від 24.03.2020 р. № 49–20/56. *Офіційний вісник України*. 2020. № 34, ст. 1149.

77. Про затвердження Порядку обміну електронними документами з контролюючими органами наказ Міністерства фінансів України від 06.06.2017 р. № 557 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 01.06.2020 р. № 261). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0959-17#Text>

78. Про затвердження Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення : наказ Генерального прокурора від 30.06.2020 № 298 (в редакції наказу Генерального прокурора від 17.08.2023 № 231). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text>

79. Про затвердження Вимог до організації ведення консульського обліку в електронній формі : наказ Міністерства закордонних справ України від 24.07.2020 р. № 281. *Офіційний вісник України*. 2020. № 66, ст. 2138.

80. Про затвердження та впровадження методичних рекомендацій «Забезпечення збереженості електронних документів Національного архівного фонду» : наказ Державної архівної служби України від 13.02.2020 р. № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0013842-20#Text>

81. e-Government actions targeting businesses Commission's actions implemented, but availability of e-services still varies across the EU. European Court of Auditors. Special report. № 24. 2022. URL: https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/e-government-24-2022/en/#_Ref106607555

82. Structural Reform Support Programme (SRSP). URL: https://commission.europa.eu/about/departments-and-executive-agencies/structural-reform-support/structural-reform-support-programme-srsp_en

83. Ministerial Declaration on e-Government – the Tallinn Declaration. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/ministerial-declaration-e-government-tallinn-declaration>

84. New European Interoperability Framework. URL: https://ec.europa.eu/isa2/sites/default/files/eif_brochure_final.pdf

85. Annex to the Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. European Interoperability Framework – Implementation Strategy Interoperability Action Plan. URL: <https://www.eumonitor.eu/9353000/1/j9vvik7m1c3gyxp/vkcy8zsdkxg>

86. Regulation (EU) 2018/1724 of the European Parliament and of the Council of 2 October 2018 establishing a single digital gateway to provide access to information, to procedures and to assistance and problem-solving services and amending Regulation (EU) No 1024/2012. 21.11.2018. *Official Journal of the European Union*. L 295/1.

87. Directive (EU) 2019/1151 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 amending Directive (EU) 2017/1132 as regards the use of digital tools and processes in company law. 11.7.2019. *Official Journal of the European Union*. L 186/80.

88. Directive (EU) 2019/1024 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 on open data and the re-use of public sector information. 26.6.2019. *Official Journal of the European Union*. L 172/56.

89. Berlin Declaration on Digital Society and Value-based Digital Government. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/berlin-declaration-digital-society-and-value-based-digital-government>